

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

В.Д. Ковальов

«*В.Д. Ковальов*» _____ 2024 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ

для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-професійна програма Економіка та управління підприємством

Голова фахової атестаційної комісії

_____ (підпис)

Підгора Є. О.

_____ (ініціали та прізвище)

Краматорськ - Тернопіль, 2024

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступних випробувань за спеціальністю 051 «Економіка» ОПП «Економіка та управління підприємством» розроблена на основі програм дисциплін «Економіка підприємства», «Економіка праці та соціально-трудова відносина», «Проектний аналіз». Роль і значення дисциплін у підготовці фахівців визначається теоретико-прикладним характером цих дисциплін: у теоретичному плані вони повинні поглибити фундаментальні знання з основних розділів та тем економіки підприємства, економіки праці та проектного аналізу у практичному плані – закласти базові знання з методики розрахунку основних економічних показників діяльності підприємства.

Мета вступного випробування – відбір до навчання осіб, які продемонстрували наявність теоретичних знань, практичних навичок і компетентностей, визначених галузевими стандартами вищої освіти, на базі диплому бакалавра, спеціаліста, магістра.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів.

Для успішного засвоєння програми освітньо-професійного рівня «магістр» абітурієнти повинні мати диплом бакалавра, спеціаліста, магістра, а також здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками з дисциплін загальної та професійної підготовки.

Вимоги до професійних компетентностей. Вступники повинні продемонструвати компетентності:

- здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;
- здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;
- розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки;
- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;

- здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;
- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудо­вих відносин;
- здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально- економічні процеси;
- здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів;
- здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;
- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;
- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;
- здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Порядок проведення фахового екзамену визначається Положенням про приймальну комісію Донбаської державної машинобудівної академії МОН України.

2 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

З дисципліни «Економіка підприємства»

1. Підприємництво. Поняття і класифікація
2. Підприємство, господарське товариство, об'єднання підприємств. Поняття і класифікація
3. Правові аспекти діяльності підприємств. Договірна основа діяльності підприємств. Порядок створення нового підприємства
4. Стратегія розвитку та планування на підприємстві
5. Управління підприємством
6. Ринкове середовище функціонування підприємств і організацій
7. Маркетинг: поняття, концепція та стратегія
8. Маркетингова інформація і дослідження ринку
9. Загальна характеристика продукції і послуг
10. Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг)
11. Активи підприємства, їх види

12. Фінансові ресурси, фінансова стратегія. Фінансова система підприємства
13. Кредитування діяльності підприємства
14. Фінансовий менеджмент
15. Підприємство на ринку цінних паперів
16. Інвестиції в діяльності підприємства
17. Інноваційна діяльність підприємства
18. Сучасні методи оцінки ефективності інвестицій та інновацій
19. Економічна сутність основних засобів підприємства
20. Облік і оцінка основних засобів
21. Показники використання основних засобів
22. Знос основних засобів підприємства
23. Амортизація основних засобів підприємства
24. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства
25. Сутність, склад і класифікація оборотних засобів
26. Кругообіг оборотних засобів
27. Нормування оборотних коштів
28. Показники, що характеризують ефективність використання оборотних коштів підприємства
29. Класифікація персоналу підприємства за категоріями працівників
30. Визначення чисельності працівників підприємства
31. Економічна сутність оплати праці
32. Форми оплати праці
33. Продуктивність праці, трудомісткість, виробіток
34. Баланс робочого часу. Нормування праці
35. Витрати, пов'язані з господарською діяльністю підприємства
36. Класифікація витрат, пов'язаних з виробництвом продукції
37. Складання кошторису та калькуляції витрат. Собівартість продукції
38. Способи віднесення витрат на продукцію
39. Сучасні методи обліку витрат в умовах ринку
40. Продукція - результат основної діяльності підприємства
41. Цінова система. Види цін, їх класифікація
42. Ціноутворення. Методи ціноутворення: визначення, класифікація
43. Цінові стратегії: види, вибір
44. Фінансові результати діяльності підприємства, виручка, дохід, прибуток, рентабельність
45. Маржинальний аналіз
46. Управління доходами і витратами на підприємстві
47. Податки, їх функції
48. Бухгалтерський облік на підприємстві
49. Управлінський облік на підприємстві
50. Звітність підприємств
51. Сутність оцінки фінансово-економічного стану підприємства
52. Оцінка активів і пасивів підприємства

53. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства
54. Оцінка фінансової стійкості підприємства
55. Оцінка прибутковості та ділової активності підприємства

З дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини»

1. Населення і трудові ресурси України. Відтворення населення, його природний і механічний рух
2. Структура і розміщення населення України. Соціально-економічна характеристика трудових ресурсів. Роль і місце трудових ресурсів в економіці України
3. Поняття та фактори розширеного відтворення населення, трудових ресурсів та індивідуальної робочої сили
4. Формування робочої сили: природне відтворення населення; організація професійної підготовки; відновлення та розвиток працездатності.
5. Поняття “ринок праці”, Види ринку праці. Сучасні умови виникнення та ефективного функціонування ринку праці
6. Елементи ринку праці: попит, пропонування, ціна робочої сили. Особливості товару «робоча сила»
7. Поняття, види та форми зайнятості населення. Теорії зайнятості. Концепція повної і глобальної, примусової і добровільної зайнятості
8. Принципи державної політики зайнятості. Виробничий потенціал та ефективність виробництва
9. Підходи до визначення поняття рівня безробіття. Види безробіття. Причини безробіття і його типологія
10. Методи оцінки рівня безробіття МОП. Причини неточного визначення рівня безробіття
11. Поняття організації праці, характер і зміст праці в сучасному виробництві. Основні напрямки організації праці
12. Сутність і значення нормування праці. Об'єкти нормування праці. Класифікація витрат робочого часу
13. Законодавче регулювання робочого часу і часу відпочинку. Типові режими праці і відпочинку. Гнучкі режими роботи. Сутність повного і неповного робочого дня. Змінність роботи
14. Поняття продуктивності й продуктивності праці, їх взаємозв'язок. Принципи управління продуктивністю
15. Показники вимірювання продуктивності праці на макрорівні та методи вимірювання, що використовуються на підприємствах.
16. Вартість життя та її показники. Види доходів, диференціація доходів. Доходи домашніх господарств (сімей). Грошові та натуральні доходи.
17. Винагорода за працю. Соціально-економічна суть заробітної плати.
18. Номінальна і реальна заробітна плата, реальні доходи. Функції заробітної плати і принципи її організації.

19. Елементи організації заробітної плати. Тарифна система оплати праці та її елементи. Форми і системи оплати праці. Особливості оплати праці в галузях економіки.

20. Система трудових показників і взаємозв'язок їх елементів. Методи аналізу трудомісткості, чисельності працівників, продуктивності праці і витрат на робочу силу

21. Методи розрахунку чисельності робітників (на основі трудомісткості виробничої програми, за робочими місцями, нормами обслуговування, нормативами чисельності)

22. Персонал організації як об'єкт управління, його структура. Система чинників активізації людських ресурсів підприємства. Суб'єкти управління персоналом

23. Мотивація і стимулювання праці та їх значення в управлінні персоналом

24. Суб'єкти соціального партнерства. Особлива роль держави як арбітра та роботодавця на ринку праці. Роль спілок роботодавців як виразників інтересів підприємців на ринку праці

25. Зміст тарифної угоди на галузевому рівні та її організаційне значення. Порядок укладання колективних договорів на мікрорівні, їх структура та зміст

26. Досвід застосування принципів трипартизму в країнах з розвинутою ринковою економікою

27. Правові та організаційні проблеми становлення системи соціального партнерства в Україні

28. Визначення поняття «соціальна політика». Напрямки розвитку соціальної політики в Україні. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики

29. Призначення МОП, її особливості та основні завдання. Структура організації, її основні ланки

3 дисципліни «Проектний аналіз»

1. Сутність проектного аналізу. Проектний аналіз як методологія та навчальна дисципліна. Інвестиції. Інвестиційне середовище

2. Концепція проекту

3. Життєвий цикл проекту

4. Концепція витрат і вигід у проектному аналізі

5. Грошовий потік

6. Цінність грошей у часі

7. Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття проектних рішень

8. Оцінка і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності

9. Функціональні аспекти проектного аналізу: маркетинговий, технічний, інституційний, екологічний, соціальний, фінансовий, економічний.

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ ВСТУПНИКА

Екзаменаційний білет складається з двох частин: перша частина у вигляді тестів (15 тестів), друга частина у вигляді розрахункових тестів (5 тестів). Правильність виконання завдань вступного екзамену за спеціальністю 051 «Економіка» ОПП «Економіка та управління підприємством» перевіряється за всіма питаннями двох частин.

Оцінка виконання екзаменаційного завдання здійснюється за 200 бальною шкалою (таблиця 1).

Таблиця 1 – Структура бальної оцінки виконання екзаменаційного завдання

№	Завдання	Оцінка одного вірного завдання, балів	Сума балів (рейтинг)
I Частина			
1	15 тестів	10 балів	150 балів
II Частина			
2	5 розрахункових тестів	10 балів	50 балів
Всього			200 балів

Пропоноване коло питань потребує вміння шляхом логічного та аналітичного мислення знаходити вірні відповіді на тестові завдання, які містяться у білеті, продемонструвати уміння щодо розв'язання практичних задач.

Наведені в програмі завдання відрізняються багатоплановістю. За їх допомогою моделюються можливі умови трудової діяльності майбутнього фахівця, пов'язані з необхідністю визначення правильної лінії поведінки на ринку, прийняття оптимального вирішення проблеми, що виникла, оцінки реальної ситуації, що склалася.

Результати випробування потенційних абітурієнтів оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів (100 балів – мінімальний позитивний результат, 200 балів – максимальний).

Отримана здобувачем оцінка підтверджується підписами всіх членів комісії з прийняття вступних випробувань за спеціальністю «Економіка».

4 ПЕРЕЛІК НЕОБХІДНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

З дисципліни «Економіка підприємства»

1. Березін О.В., Березіна Л.М., Бутенко Н.В. Економіка підприємства : навч. посіб. К.: Знання, 2013. 390 с.
2. Березін О.В., Бутенко Н.В. Економіка підприємства : практикум : навч. посіб. К. : Знання, 2014. 254 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник К. Вид-во «Кондор», 2016. 378 с.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2012. 488 с.
5. Економіка виробничого підприємництва: навчальний посібник. За заг. ред. Й.М.Петровича. К. Знання, 2008. 580 с.
6. Економіка підприємства: підручник. За заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. К. КНЕУ, 2009. 816 с.
7. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: навчальний посібник. За заг. ред. С.Ф.Покропивного. К:КНЕУ, 2014. 250 с.
8. Рекова Н.Ю., Підгора Є.О., Ровенська В.В., Рижиков В.С., Латишева О.В., Єрфорт І.Ю., Гітіс Т.П., Смирнова І.І., Касьянюк С. В. Економіка підприємства: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Краматорськ: ДДМА, 2021. 230 с.

З дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини»

1. Ковальов В.М., Рижиков В.С., Єськов О.Л., Атаєва О.А., Фролов В.О., Дарченко Н.Д., Смирнова І.І. Економіка праці та соціально-трудова відносини / ред. В.М. Ковальов В.М. Краматорськ: ДДМА, 2013. 256 с.
2. Дарченко Н.Д., Рижиков В.С., Єськов О.Л., Мікрюков О.М. Економіка праці і соціально-трудова відносини. Зб. завдань і вправ: навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури, 2007. 252 с.
3. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підр. Київ: Знання, 2011. 390 с.
4. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підр. Київ: КНЕУ, 2009. 711 с. URL: <http://nikiforova.vk.vntu.edu.ua/file/20f1e1d7879d18b0878fd640956702de.pdf>
5. Назарова Г.В. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 573 с.
6. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч.-метод. посібник. Харків: ХДУХТ, 2017. 189 с. URL:

<http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1612/1/Навчально-методичний%20посібник.pdf>

7. Посилкіна О.В., Братішко Ю.С., Кубасова Г.В. Економіка праці та соціально-трудова відносина : практикум для студентів економічних спеціальностей. Харків: НФаУ. 2018. URL:

<http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/14700/1/Економіка%20праці%20i%20СТВ%20практикум%202018.pdf>

8. Герасименко О.О. Економіка праці й соціально-трудова відносина: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. науки. Київ: КНЕУ, 2009.

9. Дарченко Н.Д, Єськов О.Л., Рижиков В.С. Ефективність використання персоналу машинобудівних підприємств: мотиваційні аспекти результативної праці: монографія. Краматорськ: ДДМА, 2010. 180 с.

10. Завіновська Г.Т. Економіка праці: навч. посіб. Вид. 2-ге, без змін. Київ: КНЕУ, 2006. 300 с.

11. Колот А.М. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2010. 348 с.

З дисципліни «Проектний аналіз»

1. Аптекарь С. С., Верич Ю.Л. Проектний аналіз : підручник. Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. 308 с.

2. Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: підручник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. 398 с.

3. Верба В.Л., Загородніх О.А. Проектний аналіз: підручник. К.: КНЕУ, 2000. 322 с.

4. Марушак С. М., Єфімова Г.В., Пащенко О.В. Оцінка та управління підприємницькими ризиками : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 296 с.

5. Петухова О. М. Інвестування : навч. посіб. К. : Цул, 2014. 336 с.

6. Рижиков В.С., Яковенко М.М., Латишева О.В., Дегтярьова Ю.В., Щелокова А.Л., Коваленко О.О. Проектний аналіз: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2007. 384 с.

7. Тянь Р.Б., Ватченко О.Б., Ісхаков Ш.О., Оскома О.В. Проектний аналіз: Підручник-Міністерство освіти і науки України. 2-ге вид., Дніпропетровськ : ДДФА, 2009. 244 с.

8. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Білий М.М., Мозіль О.І. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 160 с.

5 ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

_____ В.Д. Ковальов

« _____ » _____ 2024 р.

Ступінь Магістр

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-професійна програма Економіка та управління підприємством

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

І ЧАСТИНА

Надайте відповідь на наступні тести (по 10 балів):

- 1) Функція підприємництва, яка полягає в генеруванні і активному використанні новаторських ідей і пілотних проектів, готовності до виправданого ризику і уміння ризикувати в бізнесі (підприємстві). Це .
  - a) творча функція;
  - б) ресурсна функція;
  - в) організаційно-супровідна функція.

- 2) Ефективність використання оборотних засобів характеризує .
  - a) коефіцієнт оборотності оборотних засобів, тривалість одного обороту;
  - б) фондвіддача, фондомісткість;
  - в) фондоозброєність.

- 3) Витрати різноманітні за складом і охоплюють декілька елементів витрат – це:
  - a) комплексні витрати;
  - б) одноелементні витрати;
  - в) змінні витрати.

- 4) Основною умовою отримання підприємством певної суми прибутку є:
  - a) перевищення валових доходів над валовими витратами;
  - б) здійснення господарської діяльності в певному обсязі;
  - в) виробництво товарів, які користуються попитом.

- 5) Продаж об'єктів основних засобів відноситься до:
- доходу від іншої звичайної діяльності;
  - доходу від фінансової діяльності;
  - доходу від іншої операційної діяльності.
- 6) Рентабельність – це:
- частина виручки, яка залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства;
  - відносний показник ефективності діяльності підприємства;
  - різниця між виручкою і прямими витратами.
- 7) Середньорічна вартість основних засобів відображає їх вартість .
- на початок року;
  - на кінець року;
  - на початок року, включаючи середньорічну вартість основних засобів введених або виведених з експлуатації протягом року.
- 8) Назвати методи навчання, які застосовують у практиці розвитку персоналу:
- навчання на робочому місці і поза робочим місцем;
  - штатно-номенклатурний;
  - метод норм чисельності.
- 9) Визначити яка функція заробітної плати реалізує можливість оновлення робітничої сили:
- соціальна
  - відтворювальна;
  - розподільна?
- 10) Витрати різноманітні за складом і охоплюють декілька елементів витрат – це:
- комплексні витрати;
  - одноелементні витрати;
  - змінні витрати;
- 11) Співвідношення кількості прийнятих працівників і середньообліковою їх чисельності характеризує коефіцієнт персоналу:
- плинності;
  - прийому;
  - вибуття.
- 12) Рівень продуктивності праці характеризується:
- виробітком на одного працюючого;
  - фондовіддачею;
  - фондоозброєністю праці.

13) Реальні інвестиції - це:

а) вкладення капіталу у відтворення основних фондів, в інноваційні нематеріальні активи, в приріст запасів товарно-матеріальних цінностей і інші об'єкти інвестування, пов'язані із здійсненням операційної діяльності підприємства

б) вкладення, здійснювані з метою впровадження нововведень у виробництво;

в) вкладення капіталу в усіх його формах в об'єкти підприємницької і інших видів діяльності, в результаті якої утворюється прибуток (доход), або досягається соціальний ефект.

14) Що може бути віднесене до внутрішнього оточення інвестиційного проекту:

а) кліматичні умови;

б) умови і рівень життя;

в) стиль керівництва проектом.

15) Чистий приведений дохід:

а) це різниця між приведеними до справжньої вартості (шляхом дисконтування) сумою грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою коштів, що інвестуються в його реалізацію;

б) це та сума, на яку перетворюються інвестовані зараз грошові кошти через певний період часу з урахуванням деякої процентної ставки;

в) це сума майбутніх грошових надходжень, приведених до справжнього моменту часу з урахуванням певної процентної ставки.

II ЧАСТИНА

Виконайте розрахунки та надайте відповідь за наступними тестами (по 10 балів):

1) Визначте виробничу собівартість виробу. Витрати на матеріали - 80 грн. Основна заробітна плата складає 125 грн., єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 22%, загальновиробничі витрати – 200% основної заробітної плати:

а) 560 грн.;

б) 482,5 грн.;

в) 350 грн.

2) Визначте коефіцієнт оновлення основних засобів на підставі наступних даних: за поточний період було введено основних засобів на суму 150 тис. грн., вартість основних засобів на кінець періоду 3000 тис. грн.

а) 0,25;

б) 0,15;

в) 0,05.

3) Визначити планову продуктивність праці, якщо за звітний період обсяг валової продукції склав 35 000 тис. грн., чисельність робітників - 50 осіб. У плановому році продуктивність праці повинна зрости на 7%.

- a) 74900 тис.грн./ос.;
- б) 4900 тис.грн./ос.;
- в) 749 тис.грн/ос.

4) Підприємство отримало кредит від банку-інвестора для реалізації інвестиційного проекту під 18 % річних (за схемою нарахування простих відсотків) строком на 6 років. Розрахувати суму, узятую підприємством-позичальником, якщо банк-інвестор після закінчення кредитного договору отримає 1342780 грн.

- a) 645567 грн;
- б) 2792982 грн.;
- в) 497408 грн.

5) Через 4 роки величина грошового вкладу зросла до 76545 грн. За цей період нараховані складні відсотки в сумі 9870 грн. Визначите: під яку процентну ставку був наданий кредит.

- a) 3,5 %;
- б) 13 %;
- в) 15 %.

Голова фахової атестаційної комісії

(підпис)

С. О. Підгора

(ініціали та прізвище)